

Po pošti prejemati:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta „ 13 „ — „
četrt „ 6 „ 50 „
mesec „ 2 „ 20 „

V upravnistvu prejemati:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta „ 10 „ — „
četrt „ 5 „ — „
mesec „ 1 „ 70 „

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnino in inserate
sprejema upravnistvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izveniši
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 249.

V Ljubljani, v torek 30. oktobra 1900.

Letnik XXVIII.

Vabilo na naročbo.

S 1. novembrom se pričinja nova na-
ročba, na katero uljudno vabimo p. n.
občinstvo.

„SLOVENEK“

velja za ljubljanske naročnike v
upravnistvu:

Vse leto 20 kron. | Četrt leta . 5 kron.
Pol leta 10 „ | Jeden mesec 1 K 70 h
Za pošiljanje na dom je plačati 20 h na
mesec.

Po pošti pošiljan velja:

Vse leto 26 kron. | Četrt leta . 6 K 50 h
Pol leta 13 „ | Jeden mesec 2 K 20 h

Plačuje se naprej.

Na naročila brez priložene naroč-
nine se ne ozira.

Upravnistvo „Slovenca“.

Volilno gibanje.

Shod v Toplicah.

Toplice, 28. okt. Danes smo imeli
pri nas javni ljudski shod, ki ga je prire-
dilo katol. politično društvo za novomeški
okraj. Udeležba je bila navzlic slabemu vre-
menu jako velika. Udeležili so se ga tudi
mnogi možje iz sosednjih župnij Soteske,
Prečine, Vavte vasi, Šmihela. — Na shodu
se je najprej pripela domačemu, zelo ljub-
ljenemu in občesplošnovanemu g. župniku
Babniku svetinja za 40letno zvesto in po-
žrtovalno delovanje. Množica je iznenadena
z veseljem vzela to na znanje.

Potem smo prišli na dnevni red. Gosp.
dr. Šusteršič je v duhovitih in markantnih
potezah na kratko narisal sedanji politični
položaj na Kranjskem. Pokazal je, kako hoče
liberalna stranka tudi kmetsko ljudstvo pri-
dobiti zase, za svoje brezverske in protido-
movinske namene. Ista se laska kmetom le
tedaj, ko jih potrebuje pri volitvah, a sicer
ji ni mar blagor kmetskega ljudstva.

Drugi govornik, bivši drž. posl. Viljem
Pfeifer poročal je volilecem o svojem delo-
vanju v drž. zboru. Pokazal je, kako mu je
vedno bila njegova glavna skrb koristiti
svojemu narodu v vseh ozirih. Zlasti lepo
je pokazal, kako veliko je storil za one
kraje, kjer so vsled peronospere in trtne
uši uničeni vinogradi, da bi vinogradniki
mogli na novo zasaditi svoje upostošene vi-
nograde.

Nazadnje je predlagal, da bi se na vlado
stavila prošnja za povišanje carine pri uvozu
laškega vina. Ljudstvo je temu soglasno pri-
trdilo. — Nato je spregovoril g. dr. Ivan
Šusteršič še nekaj besedij, in je rekel, da
sprejme kandidature v V. kuriji, kakor je
že prej g. predsednik omenil; sprejme jo
pa zato, ker prejšnji poslanec V. kurije,
mnogozaslужni dr. Jan. Krek nikakor ni
mogel iz važnih vzrokov sprejeti kandidature.
Ljudstvo je to izjavo z živijo dr. Šuster-
šič z velikim navdušenjem sprejelo. Tudi
kandidaturi g. Viljema Pfeiferja v kmet-
skih občinah so zborovalci enoglasno pri-
trdili.

Nato je še vikar novomeški gosp. Fr.
Watzl ljudem pojasnil, kako se bode sedaj
drugače ko prej volilo in kako važen je
vsak glas. Z »slava«-klici na papeža in ce-
sarja je potem g. predsednik zaključil zbo-
rovanje. Zborovalci so se nato vsi navdu-
šeni za imenovane kandidate razšli.

„Zaveden delavec“ v „Narodovem“ uredništvu

se je včeraj zopet oglašil v »Narodu«. Ta
možic, ki hoče govoriti v imenu ljubljans-
kega delavstva, vpraša včeraj: »Ali naj
gremo v boj za klerikalnega protisocialnega
kandidata, ali narodnonaprednega ali soci-
alnodemokratskega?« Na to odgovori »Naro-
dov« delavec urednik, da za našega kandi-
data nikakor ne, ker: »Prvi kandidat
zastopa nazadnjaško strujo, to-
re je tudi nasprotnik vsake pre-
osnove v človeški družbi.« Ta tr-
ditev je navadna časnikarska impertinent-
nost! Katoliško narodna stranka je mej Slo-
venci nositeljica gospodarskega dela, v naših
vstah stoje možje, ki so pričeli prvo slo-
vensko delavsko gibanje, v naše »Slo-
vensko delavsko stavbinsko društvo« se je
napredna svobodna gospoda v zadnji občinski
seji zaletela na način, ki ni časten za svo-
bodomiselni občinski zastop, v naših
vrstah je mož, ki je mej Slovenci
prvi povzdignil glas za splošno
direktno, tajno volilno pravico,
naša politična društva so, ki so
za to ljudsko pravico povzdigo-
vala odločno svoj glas, dočim
so še pred par tedni naprednjaki
proti tem zahtevam od katoliško-
narodne strani pisali, da je zahteva
po splošni, direktni in tajni volilni pravici
revolucionarna politika, naš kandidat
je mož, ki je napram poslancu
narodno napredne stranke baš
zadnji čas največjo odločnostjo
ob zabavljanju »Slov. Naroda«
klical, naj se da ljudstvu pra-
vico, da bo v parlamentu zastop-
pano ljudstvo, ki bo napravilo
red v državni zbornici. Dr. Ivan
Šusteršič, naš kandidat, je branil
proletarce proti »liberalnemu« naziranjju, ki
je priletelo iz »naprednega tabora« in ki
se je glasilo, da pri volilni pravici
ni stavititi na isto stopinjo sve-
tovno uglednega vseučiliškega
profesorja in pouličnega pome-
tača. Tako je, »Narodov« delavec! In
napredna gospoda hoče sedaj, naj bi delavci
šli v boj za njenega kandidata, za kandidata
stranke, ki kljub opetovanim pozivom »Slov.
katol. delavskega društva« ubogim mestnim
delavcem ne dovoli neznatnega poviška in
ki ima tudi za stražnike presneto malo so-
cialnega smisla! Zakaj se v včerajšnjem
»Narodu« molči, kako je v nedeljo na shodu
v Postojini branil Luka Jelenec stališče
splošne direktne in tajne volilne pravice?
»Zaveden delavec« v »Narodu« pravi, da
morajo delavci voliti Luko Jelenca, ker je
dražgoški Luka napreden učitelj, in posveti
tej dolžnosti delavcev nastopno utemelje-
vanje:

»Gotovo je delavcem koristna napredna
šola, ker s pomočjo svobodne in napredne šole
se vzgoje ljudje, ki svobodno mislijo, ki
umevajo svobodo tako, da s svo-
bodo, katero uživajo sami, ne
krajšajo pravic drugim.« Dobro!
Ali pa ni ravno narodnonapredna stranka
tista, ki ima svobodo samo na jeziku, ali
niso ravno njegovi pristaši tisti, ki ne ume-
vajo svobodo tako, da s svobodo, katero
uživajo sami, ne krajšajo pravic drugim.
Zakaj se je vrgel v mestnem
zboru ljubljanskem pod klop
predlog za volilno pravico de-
lavcev v ljubljanski občinski

zastop? Zakaj ne ugodite delavski pra-
vici, napredni gospodje na ljubljanskem ma-
gistratu, ako »svobodo umevate tako, da s
svobodo, katero uživajo sami, ne krajšate
pravic drugim?«

»Narod« hoče pridobiti ljudstvo s tem,
da napiše na svoj umazani papir, da mora
vsak voliti Jelenca, kdor je za napredno šolo
in za praktičen gospodarski pro-
gram, in komur je na tem, da narod vsled
občega gospodarskega pritiska ne opeša v
boju. Kak pa je ta »praktičen gospodarski
program« narodno-napredne stranke? Kdo
pa je tisti, ki je izvajal »obči pritisk« proti
zadružnemu gibanju mej slovenskim ljud-
stvom, kdo pa je tisti, ki ni grajal čamo
morebitne napake, ampak je zametaval za-
družno gibanje sploh? To je glasilo liberalne
stranke »Slov. Narod«, ki hoče sedaj me-
tati v oči peska delavcem, kakor ga je me-
tal nekaterim trgovcem in obrtnikom. De-
lavci! Pokažite vrata ljudem, katerih stranka
vam ni hotela dati niti brezplačne posredo-
valnice za delo.

Naš kandidat v peti skupini
je dr. Ivan Šusteršič, mož, ki ima
upliv in ki bo poslanec V. skupine storil
vse, kar mu bo le mogoče v izboljšanje
žalostnega gospodarskega položaja slovenskih
delavskih slojev. Njegovo dosedanje delo-
vanje priča, da bo tudi kot poslanec pete
skupine mož na svojem mestu. Delavci, ne
pustimo si od liberalcev metati peska v oči,
ne pustimo se ni pred bojem, ni v boju
motiti od nikogar. Navdušeno pojdemo v
boj za dr. Ivana Šusteršiča s klicem: »Ži-
vio dr. Šusteršič, odločen zago-
vornik splošne, direktne in tajne
volilne pravice!«

Protiliberalen delavec.

Shod »Narodovcev« v Postojini

je bil preteklo nedeljo. Priredilo ga je dr.
Trevo »Politično in gospodarsko društvo za
Notranjsko«. »Narod« pravi: »Kdor je videl
ta shod, je ponesel seboj zavest, da pride
notranjski mandat gotovo v naše roke, če
stori vsak somišljenik narodno-napredne
stranke svojo dolžnost.« Te besede naj bodo
katoliško-narodnim možem bodrilo, da po-
dvoje svoje delo! Shodu je predsedoval go-
spod Arko. Poročal je dr. Treo. Dr. Fer-
jančič je pozdravil zbrane volilce »ime-
nom izvrševalnega odbora narodno-napredne
stranke«. »Narod« omenja nadalje, da so se
zborovalcem predstavili kandidatje. Prvi je
govoril gospod Ivan Božič kot kandidat za
notranjska in gorenjska mesta in trge, in
naposled gospod Luka Jelenec kot kandi-
dat za splošni volilni razred. Vsi zaupniki
so se izrekli za kandidature gospodov J.
Božiča, dr. A. Ferjančiča in L. Je-
lenca. Tudi dr. Tavčar je govoril. Kaj
so govorili, »Narod« ne pove. Ima pač do-
volj vzroka, da skriva besede svojih ljudi!

Notar Plantan — kandidat.

V nedeljo zvečer so imeli v Novem
Mestu liberalci volilni shod v Narodnem
domu. Odločili so se po diktaturi dr. Slanca,
naj dvornega svetnika Šukljeja nadomesti
notar Plantan. Ta mož za dolenjska mesta
in trge pač ni še nič storil in ne vemo,
kako bo dr. Slanc vcepil volilecem prepriča-
nje, da je notar Plantan pravi mož za do-
lenjska mesta in trge.

Volilno gibanje v Trstu.

Iz Trsta se nam piše: Polit. društvo
»Edinost« je začelo prirejati volilne shode
po okolici. O shodu pri Sv. Križu ste že

poročali na kratko. Dne 1. novembra pri-
redi isto društvo dva shoda: na Proseku in
na Opčinah. Namen teh shodov je pouče-
vanje naroda o njegovih pravicah in dolž-
nostih, ki jih imajo do naroda; namen ude-
ležitve na volitvah pa, da pokažemo, koliko
nas je, ter da popravimo uspehe ljudskega
šetja. Kajti nade, da bi zmagali v V. kuriji
ali v III. kolegiju (prejšnji Nabergejev, sedaj
Mauronerjev mandat), pač ni več nobene.

Glede V. kurije so itak tudi največji
optimisti koj spočetka mislili k večjemu le
na to, da bi o ugodnih razmerah prišel naš
kandidat v ožjo volitev. Sedaj, ko sta se
združili progresova in demokratična stranka
— poslednja je bila sicer vedno le filijalka
prve — se seveda šance za nas niso
zboljšale. Vendar pa je mogoče, če storijo
vsí naši svojo dolžnost, da dobimo 8—9000
glasov ter da pride naš kandidat v ožjo vo-
litev ali z italijanskim nacionalcem, ali pa
celo, če bodo socialisti napeli vse žile, s
socialistom.

Kar se tiče tretjega kolegija, je pač
skoro nemogoče, da bi zmagali. V zadnji
seji je mestni svet podelil 400 osebam —
nemaničem — meščanstvo samo zato, da bi
imeli volilno pravico. Da so to sami »nji-
hovi«, tega pač ne treba povdarjati. To šte-
vilo bi bilo sicer kompenzirano s številom
onih naših, katerim je politično društvo
»Edinost« o zadnjih volitvah v mestni svet
uspešno reklamiralo volilno pravico — a
pomisliti moramo, da smo bili že v zadnjih
državnozbornskih volitvah za kakih 300 gla-
sov v manjšini in da slavni magistrat še ni
dovršil svojega dela, nego da lahko imenuje
če hoče, še tisoč »cittadinov«.

Tako komedijo pa mirno gleda slavna
vlada! Ne le, da je uprav gorostasno, če se
mora slovenska kmečka okolica, ki tvori
peti del prebivalstva v Trstu, puliti z drugo-
rodnim meščanstvom za edini od 5 man-
datov, postane namen volitev po takem ko-
varstvu magistratovem docela iluzoren. Slo-
vencem v Trstu za sedaj ne preostaje drugo,
nego da povzdigajo okolico v gmotnem oziru,
da vzbujajo narodno zavest v vseh slojih
naroda ter da čakajo, kam nas privede ta
»vzorna« politika.

Ako bo parlament zamogel zopet delo-
vati, ventiliramo staro zahtevo, da se da oko-
lici poseben mandat. To bi bilo v državi,
kakor je Avstrija, kjer volijo povsod drugod
po skupinah koristi (veleposestniki, mesta,
trgovci in obrtniki, kmečke občine skupaj),
pač le naravno in pravično.

Kakor je sedaj stvar urejena, nas me-
sto, ki ima vendar docela druge interese,
lahko vedno majorizira. Vkljub minimalni
nadi na dejanski uspeh je vendar sila važno,
da se udeležimo polnoštevilno bodočih vo-
litev, da pokažemo vladi in svetu, da smo
tukaj — koliko nas je.

Kandidat za 3. kolegij še ni postavljen.
Bržkone bo tudi v tej skupini proglašen
dr. Rybář kandidatom.

Shod pol. društva »Edinost« pri Sv. Križu.

Iz Trsta se nam piše: Pol. društvo
»Edinost« je priredilo včeraj prvi volilni
shod v okolici. V gostilni konsumnega
društva pri Sv. Križu se je zbralo lepo šte-
vilo volilcev, ki so pazno poslušali tržaške
govornike. Namen shoda je bil v prvi vrsti,
da se pouči volilce o pravicah in dolžnostih
o priliki prihodnjih volitev ter da se usta-
novi mestni (krajni) volilni odbor. Prvi na-
men se je dosegel popolnoma. Govorili so

predsednik pol. društva »Edinost« profesor Mandić, dr. Gustav Gregorin, dr. Edvard Slavik, urednik Ante Jakić in dva domačina. Kandidatura dr. Rybača kandidatom pete kurije je bila sprejeta z navdušenjem. Govorniki so razlagali, kdo ima volilno pravico v 5. kuriji in v 3. kolegiju in kaj je pojedinem storiti, da dosežejo volilno pravico. Dr. Slavik je šaljivo primerjal italijanskega kandidata, katerega nam bodo sedaj ponujali, znanemu kozlu, ki je čuval zelnik.

Shod dr. Laginje v Pulju

je bil 27. t. m. Dr. Laginja so tudi navzoči Italijani odobraval. Prišlo je na shod tudi nekaj soc. dem. pod vodstvom nekega mladega Zelenkovića in 20letnega stavca Dorbića in Kopača. Dorbić je moral zapustiti govorniški oder. Nek priprost delavec je v italijanskem jeziku povedal socializmom mnogo gorkih. Kopač je ponavljal isto, kar je dr. Laginja že neštevilnokrat povedal. Shod se je završil s popolnim porazom socialistov.

Instalacija novega rektorja.

Iz Zagreba, 19. okt.

Dne 19. oktobra je bil instaliran novi rektor hrvatskega vseučilišča dr. R. Vimer, profesor na bogoslovni fakulteti. Bivši rektor in sedanji prorektor dr. Gjuro Arnold je bil pri svojem nastopu burno pozdravljen od vseučiliščne mladeži, a tudi od ostalega odličnega občinstva, med katerim smo opazili tudi nadškofa dr. Posilovića, predstojnika za bogočastje in uk Armina Pavića, več kanonikov, profesorjev in zastopnika mesta Zagreba senatorja Deželića. Dr. Arnold je bil 25. rektor hrvatskega vseučilišča, a gotovo je bil izmed dosedanjih velezaslužnih rektorjev med mladežjo najbolj priljubljen radi njegovega plemenitega in človekoljubnega značaja ter radi odločno narodnega mišljenja, katero se kaže na vsakej strani njegovih krasnih pesmij. Hrvatska vseučiliščna mladež se ga je zategadelj oklenila z vsem srcem ter se je celo leto ponašala zares vzorno, tako da jo je mogel bivši rektor pohvaliti pred celim občinstvom, kar je marsikaterega prav globoko ganilo. In da je hrvatska vseučiliščna mladež tako dobra in marljiva, je brez dvoma zasluga voditeljev njenih, a med njimi v prvem redu posebno rektorja. Mladež zato tudi toliko ceni tako odličnega moža.

Prorektor je v obširnem govoru omenil vseh važnih zgod hrvatskega vseučilišča v pretečenem letu. Omenil je petindvajsetletnice vseučilišča in skromne proslave njene s spomenico, v katere je opisana obširno vsa zgodovina vseučilišča od postanka do danes. Hrvatsko vseučilišče je pozdravilo krakovsko vseučilišče z lepo adresom, ko je ležalo slavilo svojo petstoletnico. Adreso je odnesel v Krakov profesor dr. Spevec ter pozdravil Poljake pri tej svečanosti v slovanskem duhu. Ravno tako ni izpustilo vseučilišče krasne priložnosti, da se zahvali svojemu dobročinitelju škofu Strossmayerju prigodom proslave njegove petdesetletnice škofovanja. Profesor dr. Mušić je odnesel slavnemu jubilarju adresom in pozdrav vseučilišča hrvatskega. Znamenito je tudi to, da se je letos na vseučilišču proslavila petindvajsetletnica lečniškega in pravnškega društva in da so se obdržavale v vseučiliščnih prostorih skupščine prvega katoliškega kongresa na Hrvatskem.

Potem je govornik navel vse spremembe, ki so se dogodile tečajem prošlega leta med profesorji. Učiteljev sploh je bilo na vseučilišču v I. semestru 71, v II. pa 73. Dijakov je bilo v prošlem letu toliko, kolikor dozdaj še nobeno leto. V I. semestru je bilo v vseh treh fakultetah slušateljev 770 in sicer 625 rednih, 109 izvanrednih in 36 farmacevtov; v II. semestru pa 677 in sicer 620 rednih, 21 izvenrednih in 36 farmacevtov.

Od 30 doktorskih promocij je bila ena obavljena »sub auspiciis Regis«. Štipendij in podpor je bilo podeljenih v iznosu od 49.093 kron. Lepo napreduje tudi podporno društvo in mensa academica, ki je šele pred nedavnim osnovana. Vseučiliščna knjižnica šteje 106.584 zvezkov. Občna vseučiliščna zaklada je iznašala koncem leta 1899. v vsem 585.963 gold., a zaklada medicinske fakultete 666.718 gold.

Ko se je po tem poročilu prorektor poslovil od svojih drugov in od vseučiliščne mladeži ter predal znake rektorske časti novemu rektorju dr. Vimeru, je leta tudi burno pozdravljen govoril svoj učeni govor o »Semitskih jeziki«, ki ga je občinstvo prav pazljivo poslušalo. Tako se je vršila prav zanimivo ta šestindvajseta instalacija rektorja hrvatskega vseučilišča.

Politični pregled.

V Ljubljani, 30. oktobra.

Vlada in češki deželni zbor. Kakor ostali deželni zbori, snide se tudi češki deželni zbor v decembru le za nekaj dni, da reši proračunski provizorij in druge malenkosti, akoravno je češka večina v deželnem odboru odločno zahtevala, naj se zasedanje podaljša, da pridejo v razgovor tudi druga politična vprašanja. V tem slučaju se je udala vlada Nemcem, ki najodločnejše protestirajo proti češki zahtevi, toda udala se je, kakor pravi dunajski oficijozus »Pester Lloyd«, samo v svojo korist, da se je rešila iz neizogibne in zelo neljube zadrege. Od nemške strani bi namreč dobila vlada interpelacijo, ki bi jo bila izredno pogrela in jo spravila v nepopisno zadrego. Nemški liberalci, številno najmočnejša nem. stranka v deželnem zboru, bi bili stavili na vlado interpelacijo z nastopnimi vprašanji: Kako stališče zavzema vlada napram češkemu volilnemu oklicu, v katerem se govori zopet o češkem državnem pravu? Kako je to, da v praksi niso še popolnoma odpravljene Gautsch-eve jezikovne naredbe? Kako meni vlada varovati svojo avtoriteto napram podrejenim organom? To interpelacijo bi bili nemški liberalci tako sestavili, da bi jo podpisali tudi radikalci in člani nemške ljudske stranke, ali bi jej vsaj ne nasprotovali. V tem slučaju bi bila vlada morala iz svoje objektivnosti in nevtiralnosti in pritrditi želji Nemcev. Le vlada sama, ne pa Nemci, je vzrok, da bo tudi zasedanje češkega deželnega zbora odmerjeno le na par dni.

Skupna ministerska posvetovanja v zadevi bosanskih železnic v nedeljo niso bila završena in so se nadaljevala tekom včerajšnjega dne. V nedeljo proti pričakovanju ni prišlo do potrebne jedinstvi. Neki dunajski list ve poročati, da so bili ministri sicer že v nedeljo jedini, a samo glede gradnje onih železnic, ki so velikega pomena iz strateških ozirov, glede ostalih prog pa je še vedno skoro nepremostljivo nasprotje mej našo in ogersko polovico, ki se bolj ogreva za reške interese, nego za interese cele monarhije. Posvetovanja so bila včeraj prekinjena, ker morajo biti ogerski ministri prisotni pri današnji seji poslanske zbornice, ko je na dnevnem redu izjava nadvojvode Frana Ferdinanda.

Kompromis v tirolskem veleposestvu, ki bo mej drugimi poslal tudi barona Dipaulija v dunajski parlament, ne da miru Abrahamovičem okrog dunajske židinke. Ker ti »državo ohranjujoči« elementi uvidevajo, da se kompromis odobrava pri vseh članih tirolskega veleposestva, nastopili so zopet drugo pot in jeli udarjati na znano struno o nemški »gemeinbürgschaft«, ki je kajpada vsled tega kompromisa v grozni nevarnosti. V »Montpr.« jim je pa sedaj jeden tirolskih veleposestnikov pojasnil, da nemška »gemeinbürgschaft« ne sme služiti za vodilo posamnim strankam, marveč le celemu nemškemu narodu.

Odprava zakona proti jezuitom v Nemčiji, o kateri se te dni toliko piše na vseh straneh, ni še gotova stvar, marveč jo gotovi liberalni listi izrabljajo v to, da stavijo vedno večje zapreke mej težnjami centra in vlade. Dobro poučeni krogi trdijo, da o tem ni še nič gotovega, in »Köln. Volkszeitung« naravnost izjavlja, da so vse dotične vesti naravnost izmišljene.

Bolgarski prestolni govor. Redno zasedanje bolgarskega sobranja je otvoril včeraj knez Ferdinand s prestolnim govorom, v katerem je najprej omenjal bolgarsko rumunskega razpora. Knez je izjavil, da bo razpor v kratkem poravnal, kar je zasluga razsodnosti bolgarskega naroda in lojalnega postopanja njegove vlade. Mej Bolgarijo in Turčijo vladajo glasom Koburžanove izjave najboljše razmere. Sultan je izkazal Bolgarom posebno svojo milost s tem,

da je pritrdil sklepu trgovinske pogodbe, ki zajamčuje obema deželama carine prost uvoz blaga iz Turčije in Bolgarije. Konečno je knez napovedal nekaj novih vladnih predlog. — Skupščina je torej pričela delovati, toda ubogi zatirani narod ne more staviti nikakih nad na kako izboljšanje svojega stanja.

Angleško-burska vojska. Najnovejša poročila maršala Roberta morajo prepričati tudi Angleže Chamberlainove barve, da se nahajajo še vedno v vojski z Buri in da ti ne marajo nič kaj reagovati na »časten« naslov maroderji, ki ga jim je milostno podelil lord Roberts. To seveda grozno boli gospodo v londonskem vojnem uradu, kateremu že davno ni došlo poročilo z bojišča, da bi se ga Angleži res mogli veseliti. Pred vsem pa peče Chamberlainovce še naslednje dejstvo: V dolgotrajnem boju so opustošeni premnogi kraji ne samo v državi Oranje in v Transvalu, marveč tudi v že prej angleški kapski koloniji ter v Natalu. Opustošali pa tu niso Buri, ampak Angleži sami, ker drugače niso mogli biti kos burski premoči. Škodovali so torej sami sebi. Ta škoda je ga toliko, da jim pridobitev nove zemlje ne bo mnogo več koristila, tem bolj, ker bodo zaman hrepeneli po trajnem miru v teh krajih.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 30. oktobra.

Javno predavanje. Jutri zvečer ob polosmi uri bode v »Katol. domu« predaval č. g. kanonik Sušnik o pariški razstavi. Želeti je obilne udeležbe.

Potrjen deželni zakon. Cesar je potrdil sklep deželnega zbora kranjskega, s katerim se okrajna cesta Lienfeld Brod Osilnica uvrsti mej deželne ceste.

Graške novice. V Gradcu se je začelo živahno volilno gibanje. Neprestano se vrše volilni shodi in pomenki o bodočih volitvah. Najbolj se stranke pulijo za mandat Gradca in okolice v V. kuriji. V poštevprireda resno le socialnodemokratski kandidat I. Resel in pa kandidat katoliške delavske organizacije učitelj T. Arbeiter. Težko je že naprej povedati, kateri od teh dveh prodré. Delavstvo je postalo po veliki večini precej hladno do socialnih demokratov, ker je spoznalo, da rdečkarji znajo vpiti in zabavljati, a ne obljub izpolnjevati. Seveda pojde ves nacionalni in liberalni tabor v boj proti črnemu klerikalcu Arbeiterju. Bržčas bodo trezni meščanski krogi, pred vsem obrtniki, siti nemškonacionalnega terorizma, glasovali za Arbeiterja, tudi okolica bo ponajveč zanj. — Med nemškimi nacionalci in Rokitanskega »bauernbundo« je nastalo hudo in nepremostno nasprotje, ker nemški nacionalci nočejo za nemškonacionalno agitacijo toli zaslužnemu Rokitanskemu prepustiti nobenega varnega mandata. Svetovali so mu pač, naj poskusi iztrgati kak mandat klerikalcem. Radi tolike nehvaležnosti je baron spet premenil politično barvo in se zvezal z rdečkarji. Morda ga prav kmalu ugledamo na strani Reselovi kot osrečevalca delavstva, njega, ki je doslej klečepal pri liberalcih, potem pred Karlonom in Luegerjem, naposled pri Wolfvoevih. Baronova čast ostane navzlic tem čudovitim levitvam vendar neizpremenjena in nedotaknjena. — »Grazer Tagblatt« se hvali, da je pereče vprašanje o vojaški godbi v Gradcu vendar končno rešeno na splošno zadovoljnost. Društvo »Industriehalle« je namreč začetkom t. m. sklenilo uvesti vojaško godbo. C. kr. namestništvo je pa prepovedalo vojaški godbi igrati, ker je graški župan dr. Graf izjavil, da ne more prevzeti odgovornosti za vzdrževanje reda, ako bi v »Industriehalle« začela igrati vojaška godba. In kdo je pretil kaliti mir? Jetično društvoce nemško-narodnih rokodelskih pomočnikov (risum teneatis!) in pa nekaj buršev! Klavern junak ta graški župan! Na zunaj se pokori vsakemu migljaju »Tagblattove« klike, skrivaj pa se skuša dobricati vojaštvu, kakor dokazujejo njegove noveletne častitke vsem graškim častnikom. C. kr. namestnik Clary se boji zameriti kopicam narodno zbesnelih buršev. Kaj čuda, da raste greben Wolfvoevcem čedalje bolj! Vendar pa vprašanje o vojaški godbi po zatrdilu »Grazer Volksblatt« nikakor še ni rešeno. Trezni meščanski krogi žele namreč narodnostnega miru in sprave med vojaštvom in

drugim prebivalstvom. Kdaj razbije ta program nemško-nacionalni in socialno-demokratski terorizem, pokažejo prih. državnozbornske volitve.

Premeščen je davčni praktikant Fran Hladnik iz Trebnjega k davkarji v Škofji Loki.

Sprememba sejma v Št. Jerneju. Deželna vlada je dovolila, da se sedanji sejenj prvega ponedeljka po sv. Jožefu preloži na 12. april ali pa temu dnevu sledeč delavnik.

V Kandiji pri Novem mestu je sinoči utonil 20letni Mirtič, hlapec pri g. Kosičku v Novem mestu. Pil je, šel iz gostilne ter najbrž sara zabredel v Krko. Utopljenca še niso našli. — Sinoči so imeli v Novem mestu liberalci svoj volilni shod v »Narodnem domu«. Odločili so se po diktaturi g. dr. Slanca za notarja Plantana, da bode imel letno 2000 gl. izgube. Pa se ni bati, ker brezdvomno niti dva meseca ne bode zboroval — zato bodo uže skrbeli ali Čehi ali pa njihovi prijatelji Nemci.

Ogenj na Dovjem. Dovje 28. okt.: Grozen strah je bil nocoj na Dovjem, kjer je 70 gospodarjev skupaj in čez 150 poslopij tik eden drugega. Pogorelo je v sredi vasi trem kmetom (Guzelj, Mithar, Klančnik) razun živine vse drugo. Vnelo se je ob polnoči na skednju pri Guzeljnu. K sreči ni bilo vetra, obe domači požarni brambi (Dovje in Mojstrana) ste bili koj na mestu; vse strehe so lesene, pa ljudje so goreče deske neustrašeno s streh trgali in tako sosedne hiše rešili, dasiravno se je še na petih krajih unemalo. Tudi sosedne požarne brambe so hvalevredno kmalo prihitele: Z Jesenic, Save, Koroška Bela, Kranjska gora in ko je v vasi vode zmanjkalo, so jo po ceveh 600 metrov daleč iz »Potoka« v vas napeljali. Presrečna hvala jim! Pogorelci so bili le za male svote zavarovani. Če bi kaki dobrotnik hotel velikodušno pogorelcem pomagati, naj pošlje župniku ali pa županstvu. — J. Aljaž, župnik.

Dva javna shoda priredi politično društvo »Edinost« prihodnjo nedeljo na Proseku in na Opčinah.

Smrtna kosa. V Celju je umrla gospa Ivana Tertnik rojena Škofic, soproga gospoda gimnazijskega profesorja dr. Ivana Tertnika, rojena Ljubljanka. — V Ormožu je umrl filozof gosp. Andr. Kranjc. — V Braslovčah je umrla absolvirana učiteljska kandidatinja gđ. Emilija Jarc.

Iz »Slov. planinskega društva«. Češko koč na Ravneh je obiskalo do 27. septembra 442 oseb. — Napravo pota od češke koč na Vodine je poverila češka podružnica vodnikom Piskerniku in Potočniku, ki sta ga že dogotovila. Prihodnje leto bo torej mogoče priti od češke koč naravnost k Logarjevi. — Nova steza od Mlinarskega sedla na Grintovec je gotova. S tem je postal Grintovec pristopen tudi od severne strani za vsakega izkušenega turista. Steza je dobro zavarovana na nevarnih mestih in mestoma izsekana s stopnicami.

Ljubljanske novice. S petrolejem polila se je v Kolizeju dvanajsetletna Franciška Hladnik, hči kurjača na železnici. Deklica je prebrnila raz štedilnika svetilko ter se ji je goreč petrolej razlil po obrazu, ki je hudo opečen. Mati, katera je deklici prihitela na pomoč, se je opekla po rokah. Deklico so prepeljali v bolnico. — Dva osla. Mašinist Permozar je pred nekaj dnevi našel v Št. Petru na cesti dva suha osla. Spravil jih je v neko gostilno, češ, naj ondi počakata, da pride lastnik. Oslovskega lastnika pa ni od nobene strani in sedaj zahteva dotični gostilničar, da mu Permozar mora plačati klajo. Permozar bi se sedaj jako rad znebil oslov, ki ga bodeta stala več denarcev, kakor sta vredna. Kdor bi srečal na cesti kaka osla, svetujemo mu, naj jih pri miru pusti, da se mu ne zgodi tako, kakor ubogemu Permozarju. — Aretiran je bil danes Moracutti pri brusarju Chraighero. Moracutti je bil iz svoje službe odpuščen ter hotel iti včeraj v deželo polente. Ker ni imel denarja, »izposodil« si je pri neki Cvetinovic na bivšega svojega gospodarja račun 12 K in pri nekaterih strankah tudi še nekaj kronc. — Seemanov kotel, ki tehta 16.000 klg., so danes peljali viški vozniki skozi mesto na Glince v Seemanovo tovarno.

Domoljuba prihodnja številka izide zaradi praznika se le 8. novembra.

Županom na Črnučah je bil včeraj mesto umrlega g. Vilfana izvoljen gospod Čebašek.

Zanimiva črtica. Ker se zlasti te dni mnogo govori in pogosto imenuje ime ribniškega dekana Holzapfelna, ne bode odveč, ako ob tej priliki objavimo, kar nam je pripovedoval o pokojniku mil. gosp. ljubljanski stolni prošt dr. Kiofutar. Bilo je nekako pol leta pred smrtjo pokojnikovo — pripoveduje napominani gospod — da sem potoval po ribniški dolini. Oglasil sem se tudi pri svojem rojaku Tržičanu, dekanu ribniškem. Med drugimi pogovori mi je pripovedoval, da je v njegovi župnji izredno mnogo gluhonemih otrok; zato pa kani svoje imetje zapustiti v to svrhu in da bo v tem smislu preuredil svojo oporoko. Nekako pol leta potem umrje. A naenkrat čujem, da po pokojniku ni oporoke. Šel sem k gospodu kanoniku Zavašniku, ki je bil s pokojnim ribniškim dekanom v posebni zvezi, in mu povedal, kaj sva pred kratkim govorila. Zahteval sem, naj se preiščejo njegove knjige, oporoka mora biti. In res, provzročil sem s tem, da so iskali in v neki knjigi našli listek, na katerem je bilo zapisano: „Vse svoje premoženje zapuščam v korist gluhonemih kranjske dežele. Holzapfel.“ — Tako je beseda ob pravem času dosegla, da je imetje Holzapfelno prišlo do svojega pravega namena. Sicer bi bilo šlo — v tri dele.

Izžrebani porotniki. Dne 29. oktobra t. l. so bili izžrebani pri c. kr. deželni sodišču v Ljubljani za porotno sodišče, ki se prične 3. decembra t. l., nastopni gospodje porotniki: Bahovec Janez, gostilničar in posestnik v Ljubljani; Bonač Jan., knjigovez v Ljubljani; Boveon Andrej, stolar in posestnik v Ljubljani; Bürger Leopold, trgovec v Ljubljani; Bürger Alojzij, posestnik v Postojini; Bathelt Jurij, posestnik v Tržiču; Černe Vinko, trgovec in poštar v Zg. Gorjah; Dolenc Jurij, svedar in posestnik v Ljubljani; Debevec Herman, posestnik in gostilničar v Dilcah (Senožeče); Frisch J., jermenar in posestnik v Ljubljani; Grošelj Fran, trgovec in posestnik v Ljubljani; pl. Garzaroli Viktor, posestnik in poštar v Razdrtem; Grašek Janez, posestnik in trgovec v Kamniku; Herzmann Ljudevit, tovarnar v Ljubljani; Jeglič Jožef, trgovec in posestnik v Ljubljani; Innocente Fran, posestnik v Postojini; Jeglič Egidij, posestnik in trgovec v Selu (Radovljica); Jelovšek Karol, posestnik na Verdu (Vrhnika); Košenina Jan., mesar in gostilničar v Ljubljani; Kramar Fran, gostilničar in posestnik v Ljubljani; Kavčič Fran, posestnik in poštar v Št. Vidu pri Vipavi; Lavrič Leo, trgovec v Škofji Loki; Majdič Vinko, veletržec v Kranju; Mayr P., posestnik in gostilničar v Kranju; Mataje Ljudevit, posestnik v Stražiščah pri Kranju; Omann Fran, ključavničar in posestnik v Ljubljani; Pavšler Tomaž, posestnik valjčnih mlinov v Kranju; Pollak Stanislav, posestnik v Tržiču; Pogačnik Alojzij, posestnik in trgovec v Cirknici; Röger Janez st., trgovec in posestnik v Ljubljani; Rohrmann Viktor, trgovec in posestnik v Ljubljani; Šarabon Andrej, trgovec in posestnik v Vodmatu; Stare Anton, grajščak v Mengšu; Vodnik Alojzij, kamnosek in posestnik v Ljubljani; Weber Karol, zasebnik v Ljubljani; Zorec Anton, molar in posestnik v Ljubljani. — Namestni porotniki: Boegel Leopold, klepar; Černe Matija, izvošček; Dolinar Janez, branjevec; Fettich-Frankheim Oton, brivec; Stražišar Melhior, posestnik; Terdan Janez, slikar; Trost Karol, posestnik; Wizan Fr., sedlar; Zelenka Edvard, trgovski agent, vsi v Ljubljani.

Soc.-dem. društvo na Savi pri Jesenicah se je ustanovilo pod imenom „Podružnica Sava pri Jesenicah“, čegar pravila je vlada že potrdila. Novo društvo je filijalka ljublj. delav. izobraž., pravovarstven. in podpornega društva.

Glave mariborskega nemškega učiteljstva. Mariborski »Deutscher Lehrerverein« je izvolil nov odbor. Predsednik je Al. Sedláček, njegov namestnik O. Pražak, tajnika sta Maks Kovač in Ida Dant. Blagajnik je Viktor Philipek. Odborniki so gđ. Pebalin Karol Karezek. — To je res čista nemška kri!

Nova brzojavna postaja v Poljanah. Dne 25. t. m. odprla se je v Poljanah, političnem okraju Kranj, nova brzojavna postaja z omejeno dnevno službo združena s tamošnjim poštnim uradom.

Na Jelovici trasirajo široko vozno pot od savskega mostu pri Lancovem v obsežni državni gozd vrhu hriba (1016 m).

Zblaznel je pri ljubljanskem okrajnem sodišču Fr. Petak iz Jurjevca. Mož se sedaj nahaja v opazovalnici deželne bolnice.

Bogoskrunstvo. V noči od 21. na 22. t. m. je pijani Ant. Stergar iz Biten pri Radoljici odtrgal križ raz znamenje posestnika Jurija Godca v Bistrici, ga razbil in vrgel na pot. Stergarja so izročili okr. sodišču.

Posledice burske vojske. Politiki se že pečajo z vprašanjem, kakšne posledice bo imela burska vojska, naj bo izid za Bure ugoden ali neugoden. Poznavalec afriških razmer dr. Alfred Wirth je izdal pred nekaterimi dnevi knjižico: Abriss der Geschichte Afrikas. V njej pravi: »Burska vojska je najvažnejši afriški dogodek, odkar so si Francozi osvojili Algir, toda posledice burske vojske se bodo čutile daleč izven Afrike. Samo zaradi zaliva Delagoa se utegne vneti boj med evropskimi velevladmi. Portugalci bijejo ob zalivu Delagoa nekrvavi, toda smrtni boj za svoje naselbine. Nemčija in Amerika bi radi imeli ta zaliv zaradi kupčije. Ako se ga polasti Anglija, bodo žaljeni Francozi, ker je Madagaskar preblizu, in žaljeni bodo še bolj Rusi, ker bi potem angleška mornarica imela indijski ocean v popolni oblasti. Tako Wirth. Razven tega se je bati še nekaj hujšega. Ako se vsled burske vojske vname boj med evropskimi velevladmi, je kaj lahko mogoče, da se v tem boju nihče ne bo oziral na mednarodno pravo. Zakaj Anglija, ki je dosedaj veljala kot najmogočnejša omikana država, je v zadnji vojski porazila spoštovanje do mednarodnega prava. Postave mednarodnega prava imajo nesrečno lastnost, da zanje na tem svetu ni sankcije; to je, ni oblasti, katera bi mogla kaznovati državo, ki se je pregrešila proti mednarodnemu pravu. Zlasti je to nemogoče, ako greši proti mednarodnemu pravu tako močna država, kakor je Anglija. Mednarodno pravo ima le dotlej velik vpliv, dokler se po njem ravna vse države po načinu, ki so ga med seboj dogovorile. Kakor hitro pa ena država ne izpolnjuje več tega dogovora ter zavrže mednarodno pravo, ga lahko zavrže in ga bo rada zavrgla tudi druga; potem gorje vojakom, ki se bodo udeleževali vojske, v katerih se nihče več ne bo oziral na glas človeškega razuma! Potem se utegnejo vrniti časi Hunov in Tatarov, ko so v vojski ujete nabadali na kolce in jim iztikali oči. Krivda za tako žalosten preobrat pa bo zadel Anglijo, katera je prva začela kršiti mednarodno pravo.

Slika civilizacije in napredka. Nek angleški list proračunal je, da bi boj med dvema modernima oklopnicama I. razreda veljal na minuto 100.000 K. Ko bi se velika angleška oklopnica »Majestic« spustila v borbo z isto tako veliko francosko oklopnico »Le Carnot« in bi ta borba trajala jedno uro, tedaj bi bil strošek te borbe na obeh oklopnicah skupno 5.916.000 kron. V takem boju bi seve morali delovati vsi topovi mali in veliki brez razlike. Na »Majesticu« je 750 mornarjev, a na »Carnotu« 625 mornarjev, topov ima prva oklopnica 54, druga pa 42. V jednournem boju izstrelil bi »Majestic« 346 ton granat, a »Le Carnot« 316 ton. Res, mi živimo v dobi intelektualnega napredka!

Društva.

(Novi odbor pogrebne družbe »Marijine bratovščine«) v Ljubljani obstoji sedaj iz sledečih gg.: Franc Mayer, predsednik; Karol Hinterlechner, podpredsednik; Franc Škof, tajnik; Maks Benda, blagajnik; Stefan Klun, Karol Lahainer, Ivan Bonač, Alojzij Zorman odborniki, Ivan Jakopič, Ivan Sluga, Adolf Reich revizorji. Z današnjim dnem se prične vse poslovanje društvenih zadev pri zgoraj omenjenem novem predsedniku, Vožarski pot h. št. 6. Ondi se vrši vpisovanje, vplačevanje in ondise sprejemajo iz dežele pošiljani denarji in druge stvari.

Darovi.

Za pogorelce na Boh. Beli so darovali gg.:

Stolni kanonik Andrej Kalan	10 K
Neimenovan iz Škofje Loke	3 »
Ivan Kregar, pasar v Ljubljani	4 »
Gospa Verderber iz Grada poleg raznih naturalij	1 »
St. S. poštni kolek Kamnik	5 »
Mestni kapelan v Kranju Francišek Žvan	10 »
Kanonik Matija Jeriha v Novem Mestu	10 »
Štefan Dušnik, trgovec v Hrenovicah, z opombo, da se nekaj da ponesrečenemu gasilcu Bl. Ropret	10 »
Rafael Soroljub v Železnikih	3 »
Stolni dekan Andrej Zamejic v Ljubljani	20 »
Muzealni kustos Al. Müllner v Ljubljani zbirko	7 »
Izrečno ponesrečenemu gasilcu Bl. Ropret sta darovala: Neimenovan iz Ljubljane 4 K in Karol Ludovik Vrhničan iz Ljubljane 6 K, skupaj	10 »
V ime pogorelcev: Blagim dobrotnikom, vsem znanim in neznanim, izrekam priskrbo zahvalo. Ž to in živina je pogorelo. Zima je pred durmi. Naj nam še drugi dobrotniki, zlasti preč. gg. župniki, priskočijo na pomoč s tem, da pobirajo po cerkvi na zahvaljeno nedeljo. Darovi za pogorelce bodo Bogu najlepša zahvala za prejete dobrote.	
Boh. Bela, 29. oktobra 1900.	
Matija Mrak, župnik.	

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 30. okt. Ministru Rezeku se je obrnilo najbolj in je upanje, da kmalu popolno ozdravi.

Gradeo, 30. oktobra. »Tagespost« poroča, da je dr. Tavčar v Postojini na izraženo željo, naj liberalni poslanci ne vstopijo več v »Slovansko krščansko narodno zvezo«, izjavil, da bode klub itak razbit. Kakor se vidi, so Nemci dobro poučeni o dr. Tavčerjevih namelih.

Pizek, 30. oktobra. (Hilsner pred porotniki.) Priča Pešak izjavi, da je spoznal Hilsnerja 29. marca po obleki, po vojaškem obratu in vihtenju palice. Veščak dr. Blaha potrdi napram trditvi, češ, da je bil Pešak v preveliki razdalji in da ni mogel razločiti Hilsnerja, da je Pešak lahko razločil in da je torej lahko res, kar trdi.

Bruselj, 30. oktobra. Sipido je ujet.

London, 30. okt. Jezikoslovec Maks Müller je umrl 28. t. m. v Oxfordu.

London, 30. okt. »Daily Mail« poroča iz Kapstadta o boju 24. t. m. blizu Hoopstadta, da so Angleži streljali z dvema velikima topovima, Buri so jih imeli deset. Polagoma so obkolili angleške čete ter jim provzročili velike izgube. Padlo je sedem Angležev, 11 je ranjenih, 15 ujetih. Buri razpolagajo s 15.000 možmi.

Vojska na Kitajskem.

Pekin, 30. okt. (C. B.) Avst.-oger. poslanik je došel danes iz Tientsina.

Berolin, 30. okt. Iz Tientsina poroča: Škof Anzer je 26. t. m. došel v Pekin.

London, 30. okt. Reuterjev urad poroča iz Paoting-fu 23. t. m.: Nemški, francoski in italijanski vojaki so zasedli Paoting-fu. O usodi mesta bo ob svojem času razsodil grof Waldersee.

London, 30. oktobra. »Daily News« poročajo iz Shanghaja, da je cesarski dvor došel v Singanfu. — »Daily Mail« poroča iz Honkonga: Cesarske čete in kmetje so premagali vstaje in jih 600 ubili. Vstaši se sedaj umikajo.

London, 30. okt. »Times« poročajo 28. t. m. iz Shanghaja: Glasom kitajskih virov se je usmrtil guverner pokrajine Shensi, ki je ukazal pomoriti misijonarje.

London, 30. oktobra. V Sinanu so bokserji več kristijanov živih sežgali.

London, 30. okt. (C. B.) Kitajski listi poročajo: Zastopniki velesil stavijo naslednje mirovne pogoje: 400 mili-

jonov taelov vojne odškodnine, dosmrtno ujetništvo princa Tuana, neomejena pravica bivanja inozemcev na kitajskih tleh, prepoved nakupa orožja v inozemlju.

Zaročenca.

(I promessi sposi.)

Milanska povest iz sedemnajstega veka. — Laški spisal Alessandro Manzoni. prevel I. B.-č.

(Dalje.)

Imel je visoke prijatelje: kardinala Richelieu, beneško vlado in papeža Urbana osmega. A Richelieu je imel tedaj dovolj opraviti z obsedanjem Rocelle (Rochelle), bil je zmotan v vojsko z Anglijo, ovirala ga je tudi kraljica Marija medicjska, ki iz gotovih vzrokov ni bila prijazna rodu Nevers in je samo obljubljala. Benečani se niso hoteli na nobeno stran odločiti ali se vzdigniti, predno bi francoska vojska ne udarila v Italijo; podpirali so po močeh vojvodo pod roko, madriškemu dvoru in milanskemu namestniku pa so po vrsti pošiljali krotke in preteče ugovore, predloge, opomine. Papež je priporočal svojim zaveznikom vojvodo Carlo Gonzaga, zagovarjal ga je proti sovražnikom in skušal doseči poravnavo. Da bi poslal svoje ljudi v boj, o tem ni hotel slišati.

Tako sta se oba zaveznika zelo varna lotila svojega podjetja. Savojski vojvoda je vdrl v Monferrato, don Gonzalo pa je začel oblegati Casale. A ni mu šlo tako od rok, kot je mislil. Vsaka vojna je težavna. Dvor ga ni po njegovih željah podpiral; celó pomanjkanje je moral trpeti. Zaveznik mu je še preveč pomagal.

Ko je dobil svoj delež, začel je še nadlegovati delež, določen za španskega kralja. Don Gonzalo se jezi, a boji se, da bi se Carlo Emanuele, ki ni bil samo premeten in zviti, ampak tudi hraber vojščak, ne obrnil pri prvem hrupu na Francijo. Zato zatise jedno oko in molči.

Obleganje se je zavleklo, časi je celó nazadovalo, ker so se obleganci zelo krepko, varno in odločno branili, ker je don Gonzalo imel premalo ljudij in ker je storil več napačnih korakov, kot pravijo povestničarji.

Mi se tega celó veselimo in nismo radi tega nejevoljni, ker je bilo toliko ljudij menj ubitih, spačenih in razmesarjenih, in ceteris paribus, ker so mnogo menj trpele strehe v Casale.

V ti stiski izve o uporih v Milanu ter gre osebno na pomoč.

Tam je izvedel tudi o pohujšljivem in hrupnem begu Renzovem in zakaj so ga hoteli zapreti, izvedel je tudi, da je zbežal na Bergamsko. Na to postane don Gonzalo pozoren. Drugod je izvedel, da se Benečani ponašajo z uporom v Milanu kot svojim delom, da so uže preje mislili, da bode moral don Gonzalo odriniti od Casale in da ga bode to popolnoma zmešalo, tem bolj, ker je kmalu potem došla novica, da se je Rocella udala.

To so težko pričakovali Benečani, mej tem ko se je on tega bal. Ker je bil razžaljen kot človek in državnik, da oni gospod le kaj tacega o njem mislijo, tuhtal je, kako bi jih poučil in privel do sklepa, da še ni minilo njegovo staro junaštvo. Če bi samo rekel, da se jih ne boji, ne bilo bi nič bolje kakor če bi molčal. Dober pripomoček za to bi bil, če bi se pritoževal, kot bi bil razžaljen. Ko tedaj pride beneški poslanik, da bi se mu poklonil in mu z obraza in kretanja uganil misli (to so stare državniške zvijače!), don Gonzalo govori malomarno o uporih, kakor bi uže vse spravil v lep red, potem preide na Renzov beg in zgodi se, kar uže vemo. Potem se ni več brigal za to malenkost, ki je bila zanj uže končana. Odgovor mu še-le pride, ko se je vrnil že pred Casale.

Ker je imel dovolj drugih skrbij, vzdigne glavo in menca sviloprejško, ki išče perja, obstane, da bi si domislil stvari, od katere mu je ostala samo senca v spominu. Spomni se na beguna, zasveti se mu v glavi, a kmalu zopet misli na druge stvari.

A Renzo je toliko izvedel, da tega ni mogel kar meni nič tebi nič pozabiti. Rojilo mu je dolgo samó to po glavi, kako bi skrivaj živel. Hrepenel je, da bi pisal ženskam in kaj izvedel od njiju, a to je bilo

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.